

Evropska
komisija

Kaj je Eurydice?

Eurydice je omrežje, ki se ukvarja s spoznavanjem izobraževalnih sistemov v Evropi in pojasnjevanjem njihovega organiziranja in delovanja. Omrežje pripravlja opise nacionalnih izobraževalnih sistemov, primerjalne študije o izbranih temah, kazalnike in statistične analize. Vse publikacije Eurydice so brezplačno na voljo na spletni strani Eurydice ali jih lahko naročite v tiskani obliki. Eurydice s svojim delom spodbuja razumevanje, sodelovanje, zaupanje in mobilnost na evropski in mednarodni ravni. Omrežje sestavljajo nacionalne enote v evropskih državah, njihovo delo pa koordinira Izvajalska agencija EU za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo. Za več informacij o Eurydice obiščite <http://ec.europa.eu/eurydice>

Celotno poročilo

Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support v angleščini je objavljeno na spletišču Eurydice

<http://ec.europa.eu/eurydice>

Tiskane izvede poročila

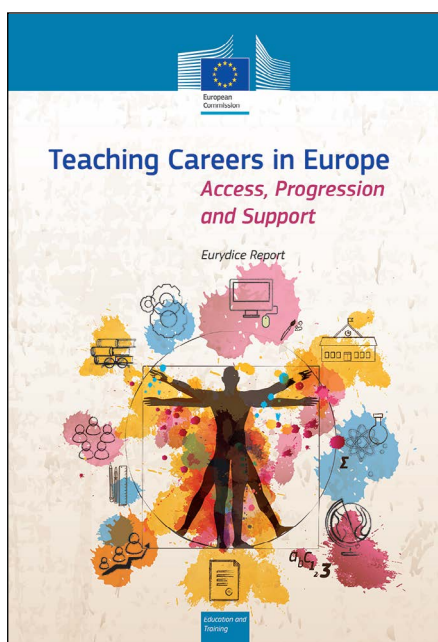
prejmete po naročilu na:
eacea-eurydice@ec.europa.eu

Stik

Wim Vansteenkiste,
Communication and
Publications:
+32 2 299 50 58

Poudarki Eurydice

Kariera učiteljev v Evropi: dostop, napredovanje in podpora

Pomen vloge učitelja se krepi, zdaj ko Evropa išče odgovore na izzive izobraževalne, socialne in ekonomske politike. Na učiteljski poklic zelo vplivajo vedno večja pričakovanja o dosežkih učencev, pritiski zaradi različnosti učencev in hiter tehnološki razvoj.

Poročilo Eurydice *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support* je dodaten zbir dokazov, ki so lahko strokovna podlaga za oblikovanje politik in učinkovito podporo učiteljem, izboljšanja njihove strokovnosti in statusa.

Predstavljeni so najpomembnejši izzivi ponudbe in povpraševanja po učiteljih na nacionalni ravni ter načini, kako se z

dolgoročnim načrtovanjem soočajo z njimi v različnih izobraževalnih sistemih. Proučuje zahteve in pogoje za pridobitev strokovne kvalifikacije, postopek zaposlovanja in zaposlitev ter možnosti stalnega profesionalnega razvoja in podpore. Predstavi možnosti kariernega razvoja: hierarhično napredovanje in povečanje raznovrstnosti nalog ter opredelitev in uporabo kompetenčnih okvirjev za učitelje. V poročilu je tudi analiza posameznih vlog in samega procesa ocenjevanja učiteljev.

Zbrani so podatki o šolah, ki izvajajo primarno in splošno sekundarno izobraževanje, vseh držav Evropske unije ter Albanije, Bosne in Hercegovine, Makedonije, Švice, Islandije, Lihtenštajna, Črne Gore, Norveške, Srbije in Turčije.

V Poudarkih Eurydice je posnetek nekaj najpomembnejših ugotovitev poročila.

Glavni izzivi ponudbe in povpraševanja po učiteljih

26

Pomanjkanje učiteljev določenih predmetov

21

Pomanjkanje v določenih geografskih območjih

16

Staranje populacije učiteljev

14

Presežek učiteljev

11

Premalo študentov v začetem izobraževanju za učitelje

8

Veliko učiteljev opusti poklic

4

Velik osip študentov začetnega izobraževanja učiteljev

Glavni izzivi ponudbe in povpraševanja po učiteljih. Primarno in/ali splošno sekundarno izobraževanje (ISCED 1–3), 2016/17

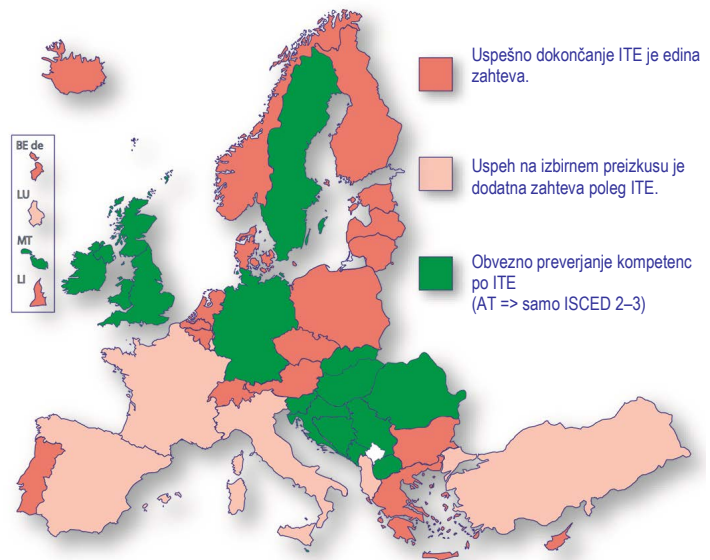
V različnih izobraževalnih sistemih se soočajo s podobnimi izzivi, ki se pogosto prekrivajo, ko govorimo o ponudbi in povpraševanju. V večini držav sta na vrhu seznama pomanjkanje učiteljev in staranje populacije učiteljev. Drugi izzivi so presežek učiteljev, premajhen vpis v začetno izobraževanje učiteljev in pomembno izstopanje učiteljev iz poklica. Medtem ko so nekateri posledica neenakomerne razporeditve učiteljev po predmetih in/ali geografskih območjih, jih je večina povezanih z vprašanjem privlačnosti poklica.

Konkretno dolgoročno načrtovanje za učiteljski poklic je način, na katerega se lahko in se v večini držav spopadajo z obstoječimi izzivi. V več državah tako načrtujejo letno, v drugih bolj dolgoročno in slednje je morda primernejše za odpravljanje strukturnih težav. Kljub temu da je pomanjkanje najpogostejši izziv, so redke spodbude, s katerimi bi pritegnili študente v učiteljski poklic ali za določen predmet.

Zahtevane strokovne kvalifikacije in zaposlovanje učiteljev

Običajno se pot kandidata za učiteljski poklic začne z uspešnim zaključkom začetnega izobraževanja za učitelje (*Initial teacher education – ITE*). V skoraj polovici izobraževalnih sistemov postanejo učitelji vsi, ki uspešno zaključijo ITE. V preostalih 23 sistemih veljajo dodatne zahteve. V šestih državah morajo kandidati opraviti izbirni preizkus in v 17 izobraževalnih sistemih diplomanti ITE opravljajo preizkus svojih kompetenc poučevanja v postopku akreditacije, licenciranja, registracije ali nacionalnega izpita.

V tretjini izobraževalnih sistemov so urejene alternativne poti za pridobitev ustrezne kvalifikacije. Praviloma so organizirane kot krajši poklicno usmerjeni programi ali programi usposabljanja ob hkratni zaposlitvi na šoli.

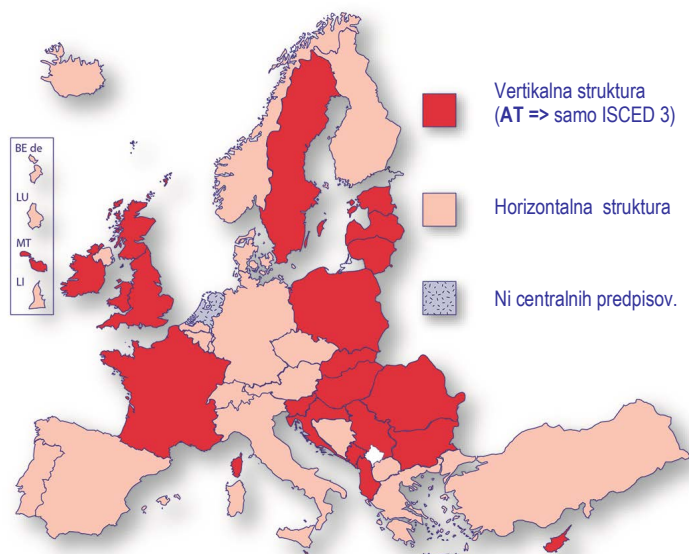
Formalne zahteve za pridobitev statusa učitelja.
Primarno in splošno sekundarno izobraževanje (ISCED 1–3), 2016/17

V skoraj treh četrтинah izobraževalnih sistemov dajejo prednost odprtemu sistemu zaposlovanja in s tem decentralizaciji procesa, tako da so šole ali lokalne oblasti avtonomne pri zaposlovanju učiteljev.

V preostalih državah so izobraževalne oblasti vpete v proces zaposlovanja. Šolam dodelijo učitelje glede na dosežek, ki so ga ti učitelji dosegli na izbirnem preizkusu, in/ali razvrščajo učitelje po drugih merilih.

Nadaljnje karijerne možnosti

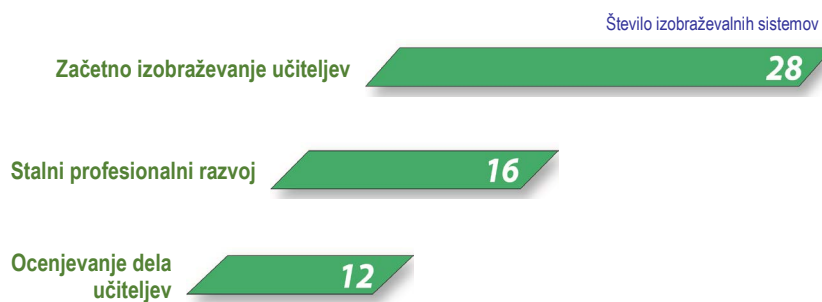
V Evropi sta v ospredju dva tipa karijerne poti v poučevanju: horizontalna (ena raven) in vertikalna (več ravni). V polovici izobraževanih sistemov imajo vertikalne karijerne strukture, formalno naraščajoče po kariernih ravneh, kar praviloma pomeni naraščanje celovitosti nalog in odgovornosti. V večini izobraževalnih sistemov z vertikalno strukturo vodstvo šole soodloča o napredovanju, v nekaterih izobraževalnih sistemih so te odločitve popolnoma centralizirane in jih sprejmejo najvišje izobraževalne oblasti. Z napredovanjem v višji karierni razred se praviloma poveča tudi plača učiteljev, razen v Estoniji in Srbiji.

Centralno določeni tipi kariernih struktur za kvalificirane učitelje. Primarno in splošno sekundarno izobraževanje (ISCED 1–3), 2016/17

V vseh državah, razen v Turčiji, lahko učitelji izbirajo različne naloge in lahko se jim dodeli dodatna dolžnost in odgovornost poleg poučevanja. Ta raznovrstnost odgovornosti lahko med drugim vključuje mentorstvo in druge pedagoške, metodološke ali vodstvene naloge. V izobraževalnih sistemih z vertikalno karierno strukturo so nekatere dodatne odgovornosti povezane s posamezno karierno ravno.

Kompetenčni okvir za učitelje

Različna uporaba kompetenčnih okvirov za učitelje, sprejetih na centralni ravni. Primarno in splošno sekundarno izobraževanje (ISCED 1–3), 2016/17

V dveh tretjinah izobraževalnih sistemov so pripravili kompetenčni okvir za učitelje, ne povsod na isti ravni. V sedmih državah so določili samo področja kompetenc, v drugih so opredelili povezane spretnosti, znanje in odnos. V samo štirih izobraževalnih sistemih so določili kompetence učiteljev v različnih kariernih obdobjih (flamska

skupnost v Belgiji, Estonija, Latvija in Združeno kraljestvo (Škotska)).

Kompetenčnega okvira za učitelje tudi ne uporabljajo povsod enako. V večini držav je samo orodje, s katerim določijo kompetence, ki jih morajo učitelji pridobiti do konca začetnega izobraževanja, medtem ko ga v drugih uporabljajo v različnih obdobjih učiteljeve kariere. V trinajstih izobraževalnih sistemih uporabljajo kompetenčni okvir za učitelje tako v začetnem izobraževanju učiteljev kot v stalnem profesionalnem razvoju, to je usmeritev v uporabo ves čas učiteljske kariere.

Stalni profesionalni razvoj in podpora

V evropskih državah zelo podpirajo stalni profesionalni razvoj (*Continuing professional development – CPD*). V veliki večini izobraževalnih sistemov je CPD poklicna dolžnost in pogosto morajo učitelji opraviti določeno najmanjše število ur usposabljanja na leto. V državah so pripravili različne spodbude in podpirne ukrepe, s katerimi spodbujajo udeležbo, kot so brezplačni tečajji, možnost udeležbe med delovnim časom, povišanje plače in napredovanje.

Šole praviloma participirajo pri določanju potreb in prednosti CPD, različno intenzivno, zaradi česar se izvajalci CPD bolje odzivajo na specifične zahteve učiteljev.

V večini evropskih držav izvajajo dodatne podpirne ukrepe za izboljšanje strokovnosti učiteljev. To podporo lahko nudijo specializirani strokovni delavci v šoli, kvalificirani učitelji ali ravnatelji. V Evropi je pogosta tudi strokovna podpora pri soočanju z drugimi izzivi, kot so osebne težave, medosebni konflikti ali delo z učenci s splošnimi učnimi težavami.

24

Povezano z napredovanjem ali povišanjem plače

22

Obvezno

37

Šole participirajo v določanju potreb in prednostnih vsebin

36

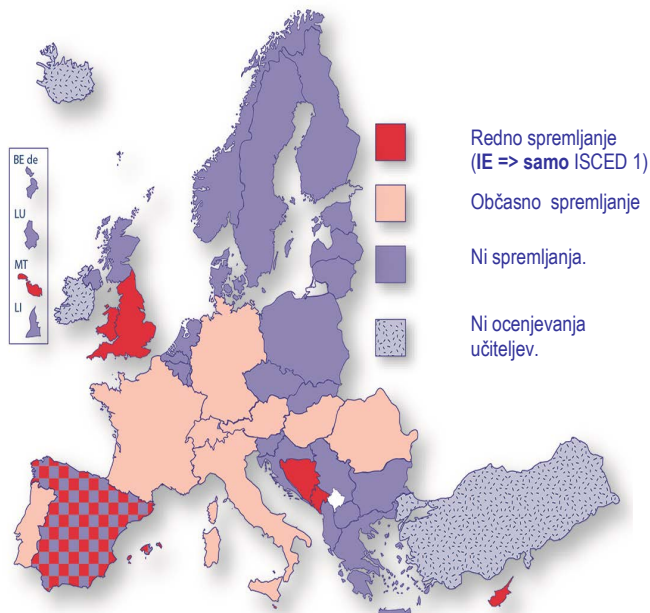
Med delovnikom

Ukrepi in spodbude za promocijo stalnega profesionalnega razvoja in število izobraževalnih sistemov, v katerih se izvajajo. Primarno in splošno sekundarno izobraževanje (ISCED 1–3), 2016/17

Ocenjevanje učiteljev

V večini državah imajo predpise o ocenjevanju učiteljev. Pa vendar v več državah ne spremljajo delovanja sistema.

Ocenjevanje učiteljev je pogosta praksa v Evropi in običajno velja za vse učitelje, vendar ni povsod redna naloga.

Spremljanje sistema ocenjevanja učiteljev v primarnem in splošnem sekundarnem izobraževanju (ISCED 1–3), kot to določajo centralni predpisi, 2016/17

Pogostost ni predpisana v devetih državah, odločitev sprejmejo lokalno ali v šoli v naslednjih šestih, v preostalih je praksa zelo različna.

Učitelje se ocenjuje za različne namene, na primer za povratno informacijo učiteljem ali odločitev o napredovanju in povišanju plače, ne pa sistematično za presojo potreb po profesionalnem razvoju.

Ravnatelji so pogosto udeleženi pri ocenjevanju učiteljev, vendar imajo samo v tretjini izobraževalnih sistemov urejeno obvezno usposabljanje za to. V 11 izobraževalnih sistemih je usposabljanje izbirno in v drugi polovici sistemov nimajo programov tovrstnega usposabljanja za ravnatelje.

Poročilo *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support*

je objavljeno v angleščini na spletišču Eurydice: <http://ec.europa.eu/eurydice>